

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Deo, Angelis Et Actibus Humanis

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Difficultas I. Proponuntur Argumenta, quod bonitatem & malitiam actus
externus interno super addat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82949](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82949)

rali, disp. 68. Sed quia illius argumentis respon-
dit Lugo disp. 26. de Pœnitentia scit. 4. restau-
ravit suam doctrinam Ripalda per appendicem
disp. 75. utriusque partis momenta examinan-
da sunt.

DIFFICULTAS I.

*Proponuntur Argumenta, quod bonitatem &
malitiam actus externus interno super addat.*

REvocabimus illa selectis nonnisi difficilio-
ribus ad 3. capita partiamur difficultatem.
Sicque

Punctum Difficultatis I.

Proponitur principale Fundamentum.

PRIMUM ARGUMENTUM est Ripalda,
quod innititur huic fundamento.

Meritum & laudabilitas sunt distincta: me-
ritum enim importat obsequium vel conveni-
entiam operis cum bonis alterius; laudabilitas
autem importat convenientiam cum dictamine
rationalis suppositi operantis: ex quo sic arguit;
Meritum est obsequium cedens in honorem aut
commodum Principis, aut Reipubl. valentis il-
lus compensare: sed actio exterior auget obse-
quium Dei: quia actio exterior conducit maxi-
me ad excitandam in aliis laudem, cognitionem
Dei, affectus internos, &c. Ergo actio exterior
auget meritum.

RESPONDET I. De Lugo n. 60. Negando
Maj. dicitque meritum ut meritum posse sumi
in ordine ad id, quod convenit ipsi operanti;
non autem per convenientiam operis cum ho-
nore & bonis præmiantis. Tum, quia non mi-
nus ingenua est, & aliena à proprio commodum
conditio præmiantis & laudantis, & tamen lau-
dantis non attendit, quid sibi commodum attulerit
ille, quem laudat, sed quid in eo sit boni. Tum,
quia præmia secundum gubernationem re-
ligionis, non sunt instituta, ut ille qui præmiat, ho-
noretur; sed ut ille, cui præmium proponitur,
bonus fiat. Unde si esset nonnisi sola creatura
rationalis, illam etiam oporteret allici præmio,
ut detereretur suppliciiis: gubernator enim, ut gu-
bernator respicit bonum ipsius subditi. *Hæc*

Responsio
NON SATISFACIT. I. Tum, quia non solum
ingenuitati obest intendere suum bonum, sed
etiam obest bonum majus acceptum ab inferiori
vel æquali proportionato non recompenfare
præmio. Ergo ad ingenuitatem attendendo,
pro majori recepto commodum, vi meriti, debet
reddi majus præmium. Tum, quia quod ad-
fertur de laudabilitate, disparitatem habet: eo,
quod in Republica rationali debuerit respon-
dere, & poni aliquod invitativum honestæ ac-
tionis, quamvis illa nonnisi bonum esset ipsius
operantis, & hoc invitamentum est laus. Hinc

si in laudando aliquis attenderet ad suum com-
modum, hoc ipso perverteret ordinem, quem
intendit Respubl. rationalis in laudando; non
perverteretur autem hic ordo, si pro majori re-
cepto commodum, majus tribuatur præmium:
quia Respubl. rationalis providit præmium tan-
quam invitamentum majoris meriti: per quid
enim ad majus meritum quàm tale invitaret? Ne-
que valet si dicas, spectare hoc ad gratitudinem:
Si enim gratitudo majori merito dat majus præ-
mium, cur obsequio cedenti in commodum a-
lius, titulo illius commodi, non dabitur majus
præmium? Tum quia, ut detur aliquid Respon-
sioni, dici potest, aliam esse hanc propositio-
nem: nisi hoc esset mihi utile, nullo modo si-
gnificarem aliqua redhibitione, id mihi place-
re, & aliam hanc; facio hanc redhibitionem,
quia recepi etiam utile: hoc alterum est secun-
dum leges ingenuitatis, secus illud primum; vi-
detur enim fordidari præcisâ quæstione sui;
ad eum planè modum, quo dolere de inferno
hac mente; non dolerem nisi esset infernus, est
actio fordida, & tamen dolere propter metum
inferni, est actio honesta. Videantur dicta de
Attritione.

NON SATISFACIT 2. Quamvis præmia
non sint instituta, ut præmians honoretur: Ne-
go tamen, quod non sint instituta, quia honora-
tur. Quamvis autem dicatur, quod governa-
tos, quàm gubernator, respiciat bonum subditi: id
etiam stat cum dictis; hoc ipsum enim quod præ-
miet utilitatem sibi allatam, cedit in bonum
subditi præmiati.

NON SATISFACIT 3. Exiis quæ adfert Ri-
palda. Tum quia S. Th. I. secundæ q. 21. a. 3.
in corpore docet, quod meritum & demeritum
dicantur in ordine ad retributionem. Tum,
quia præmium sive spectet ad justitiam com-
mutativam, sive ad distributivam, semper di-
ctum commodum præmiantis involuit; quia
hæc justitiæ semper sunt inter datum & acce-
ptum. T. q. ex communi acceptione re-
tribuere & remunerari, quod facit præmium;
importat aliquid in ante tributum, aliquid mu-
neris acceptum. Unde etiam victoria unius
Reipubl. non est meritum erga aliam, quando
non cedit in bonum illius.

RESPONDERI potest 2. ex eodem Lugo-
ne. Quia quamvis ponatur præmium & pœna
ordinari ad lucrum præmiantis, adhuc hæc, pro
foliis actibus internis, danda essent: cum enim
actus externi non sunt in nostra potestate, nisi
mediis internis, sufficeret allicere hominem ad
actum internum efficacem. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT. Tum, quia in Republica
quæ est inter homines, attenditur præcipue
nonnisi ad actus externos: quia attenditur ad ac-
tus, quibus venit in communionem vitæ, ad
quam inter homines non venit, nisi per actus
externos, & seclusâ communionem vitæ, non ex-
porri-

porrigeret sese ad quidquam Respubl. humana. Tum, quia pone, quod homicida malâ etiam intentione neminem pergit occidere &c. quid ad Rempubl. humanam interioritas actus illius? Tum, quia quamvis actio externa dependeat ab interna: quia tamen Respubl. humana, magis curat externam actionem, illius intuitu potius, debuit assignare præmium. Et certè si attenditur ad actum internum, ergo pro voluntate militandi deberet numerari stipendium, & non pro sola militatione. Unde Respubl. dicit: Ego intendo actionem externam, hancque præmio, ad quam ponendam utere jure tuo, & tunc homo procedit ad actum internum tanquam gubernatorem externi, ita, ut æque esset contenta militatione externa, etiam si illa nullo modo penderet ab interna voluntate, quantum attinet ad eventum suæ defensionis. Quando autem dicit Lugo, sepe actum externum aliis hominibus esse ignotum, & Angelos non posse scire, an sit bona actio, cum nesciant intentionem: id etiam non convincit: quia sufficit illam actionem, quantum est ex illa posse esse manifestam, & Angeli actum externæ virtutis videntes prudenter de intentione colligunt, attendendo ad alias circumstantias, quod sufficit, ut illa actio cedat in bonum Reipublicæ rationalis.

RESPONDET 3. Lugo n. 46. Quòd in ordine ad debitum gratitudinis, attendi possit ad effectum re ipsa secutum, idque probat instantiis. Nam volentibus me duobus liberare à morte efficaciter, magis illi sum obligatus, qui de facto me liberavit. Item si duæ feminae sanctissimæ, affectu æque perfectò, sese obtulissent ad concipiendum Verbum Dei, & altera illarum ad hoc eligeretur, ut fieret Dei Mater, quod attinet ad meritum, utraque fuisset æqualis, sed tamen Filius Dei plus deberet illi, cujus Filius esset, &c. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT. Tum, quia redivit paritas in ordine ad gratitudinem. Actus externus adfert plus præ interno. Ergo & in ordine ad meritum. Tum, quia parum videtur interesse in ordine ad augmentum & complementum, ut ita dicam, fortunæ: titulus gratitudinis debeatur aliquid, an titulo conferendi præmii? modo verum sit, propter externam actionem majorari aliquem. Tum, quia ipsa gratitudo munere aliquo significata vix voce differt à præmio: Ergo si actio externa deposcit majorem gratitudinem, deposcet & majus præmium.

RESPONDETUR itaque aliter huic Argumento ex diversis principiis. In primis negando Min. & ad probationem illius dicendo, quòd mera excitatio aliorum, quæ fit per actus externos, non augeat majus obsequium Dei: quia si aliquis non faceret hanc intentionem ut augeatur gloria Dei, sed cum positiva nolitione illius

gloriæ poneret actionem externam; ille non faceret majus obsequium Deo, quantumvis tunc alii excitarentur ad bonum: Ergo præcisa positio actionis externæ, non augeat obsequium, sed illius tota dignitas, stat in actu interno volendi per hoc propagare gloriam Dei.

Neque valet si dicas, non omnem actum externum augere meritum, sed prout connexum cum interiori: non inquam valet, quia hoc ipsum prout connexum, refundit omne meritum in actionem internam: ad eum plane modum, quo quando dicitur paries, quæ albus disgregat visum, sensus est albedo unita parieti, disgregat visum, licet hæc denominatio albi, non sit etiam sine subjecto.

Deinde non videtur legitimum esse principium ad probandum, quòd augeatur meritum per actionem externam: quia alii excitantur illa actione ad bonum: pone enim impossibile est alias creaturas rationales, præter Petrum, ponere illum facientem obsequium etiam actionis externæ, nunquidne in principiis Ripaldæ, non superadderetur tunc novum meritum? & tamen non ratione boni exempli.

Neque valet si dicas: Quòd illa actio, quantum est ex illa esset edificativa aliarum creaturarum rationalium: hoc enim non videtur posse augere meritum: quia hæc formalitas, si hircocervi essent rationales edificarentur bona concione, non auget meritum concionis: ita cum etiam tunc supponerentur creaturæ rationales esse, sicut hircocervi, ratione edificationis illarum, quæ haberetur, si non implicarent contradictionem, non apparet, quomodo augeatur meritum.

Directè autem ad objectionem dici potest, quòd scilicet actio exterior, augeat obsequium derivatæ honestatis ab obsequio interno, sed non augeat in se, adferendo formalitatem obsequii: consequenter etiam erit non nisi derivatæ honestatis, quòd infra explicabitur.

Punctum Difficultatis 2.

De Reliquis Argumentis.

SECUNDUM ARGUMENTUM est. Actio externa augeat satisfactionem supra solam internam. Ergo augeat etiam meritum.

RESPONDET I. de Lugo. Satisfactionis condignitatem, desumi ex æquitate, ut quisle voluntariè castigavit, & passus est penam laudabiliter, non cogatur iterum pati. At verò meritum & ejus condignitas, fundatur in æquitate, postulante, quòd bonitas operis præmiatur, & homines alliciantur ad amorem boni. Si autem ex defectu eventus consecuti, bonitas operis minus præmiaretur, homines minus allicerentur à præmio proposito ad studium virtutis, timentes, quòd absque suâ culpa, possent comitari boni fraudari præmio, ob effectum non consecuti.

secutum: oportebat ergo eos hoc metu liberari.

Hæc Responsio

NON SATISFACIT 1. Quia quavis satisfactio desumatur ex dicta æquitate non deponenda pœnæ &c. si castigatio externa nihil superaddit internæ, quomodo ejus haberi potest respectus? si autem superaddit, cur non superadditur etiam formalitas meriti, & cur æquitas postulanti suam etiam formalitatem bonitatis, non addet in ratione meriti quidquam, alius externus: cum debuerint allici homines ad amorem, etiam actionum externarum.

NON SATISFACIT 2. Quia ne detererentur homines à faciendo bono internè, sufficeret securus esse, quod actio interna etiam si non subsequatur externa sit præmianda; sed ad hoc assecurandum, non erat necesse ponere præmium æquale soli internæ, ac si externæ actioni conjungeretur; idque idè, quia talis assecuratio redderet illos ad actiones externas pigros. Et sicut, quamvis Deus titulo gratitudinis per Legem magis præmiet actionem etiam externam, quàm solam internam, nec per hoc redduntur homines ad bene operandum pigri; sic quamvis non præmietur tantùm sola actio interna, ac cum adjungitur illi externa, non redduntur per hoc homines pigri ad operandum.

NON SATISFACIT 3. Quia restaurat argumentum Ripalda: æquitas postulat ut non castigetur à Deo peccator à se ipso voluntariè castigatus: Et etiam postulat æquitas, ut præmietur iustus, exhibens obsequia externa, cædencia in ipsius & Reipubl. rationalis bonum &c. *Hinc*

RESPONDETUR aliter eidem argumento. Quod actio externa augeat satisfactionem, non nisi derivativè non augendo formaliter. Disparitas etiam assignari potest, quia in satisfactione imponitur v. g. opus externum, & cum satisfactio nihil aliud sit, quàm positio exigiti in recompensam, tota formalitas satisfactionis habet tunc in ipso actu externo: In merito autem non ita evenit: quia ad meritum non sufficit velle ponere actionem externam, nec meritum per hoc definitur; Ergo, quamvis in Satisfactione attendatur ad solam actionem externam, non erit necesse ad eandem attendi in merito.

TERTIUM ARGUMENTUM est. Quia de facto tam status Ecclesiasticus, quàm Politicus decernit præmia, vel pœnas actionibus externis: & idem poterit facere & Deus. Ergo apparet, quod actio externa, superaddat malitiam vel bonitatem.

RESPONDET Lugo. Argumentum multum probare: quia Ecclesia punit actum externum, tunc etiam, quando effectus consequitur post pœnitentiam; & ita evadit quis irregularis, etiam post pœnitentiam, si ab eo propinatum venenum occidat alium. Deinde Ecclesia

non punit etiam externa æquali pœna, & ita duobus in eundem jaculantibus inimicum, non punitur irregularitate aberrans. Addit Ecclesiam multum reservare ad Dei judicium, & cum non puniat de internis, expectat externa, per quæ metitur quantitatem culpæ internæ.

Hæc Responsio

NON SATISFACIT 1. Quia concedo non in omnibus Deum debere sequi conditionem Ecclesiæ in modo procedendi ad puniendum: sed quæritur, cur non possit Deus & Ecclesia in hoc se æqualiter habere, ut decernant specialem pœnam vel præmium actui externo, idque ad exigentiam eternitatis?

NON SATISFACIT 2. Quia ut urget Ripalda si infunderet Deus principio creato notitiam cordium, adhuc præmia & supplicia, potuissent statui actui externo, qui confert vel officit bono publico; cui tamen potestas creata providere tenetur: Ergo non debet ad hoc recurri; idè actus externi præmiari vel puniri: quia non noscuntur interni.

NON SATISFACIT 3. Restaurat enim Argumentum Ripalda. Potestas creata decernit supplicia, non solum propter actus internos, externo, notificados, sed etiam propter illummet ipsum externum, quatenus consulit bono publico. Ergo sunt præmiabiles vel punibiles à Principe creato: Ergo & à Deo.

RESPONDETUR aliter. Distinguendo in primis secundam Illationem. Ergo apparet, quod actio externa superaddat malitiam vel bonitatem derivatam, concedo: In se formaliter stantem, nego. Unde & pœna imponetur actui externo prout habenti derivatam malitiã.

Ex alio principio non concludit argumentum: procedit enim de posse infligere pœnas pro solo actu externo: circa quod dici posset, pro solo actu externo, etiam non conjuncto interiori malitiã, posse Deum destinare aliquod malum perpetiendum; est enim absolutus nostri Dominus, licet illud malum non sit habiturum formalitatem pœnæ, quia hæc supponit culpam, culpa actum liberum, libertas internitatem.

Quæ adferuntur de Judice temporali, non convincunt: quia ille fallibilis est, & unusquisque ad abditum securitatis, ante illos recurreret, nempe: quod internum actum non habuerit; debuit ergo ad actum interiorem, ab illo non attendi. Imò etiam si aliunde constaret de carentia interioris malitiæ, possent per multos judicare secundum allegata & probata, circa solum actum externum, scientiaque illa quæ foret per accidens, non posset interturbare statum ejus, quod per se est.

QUARTUM ARGUMENTUM est. Quia posito quod actus externus addat malitiam vel bonitatem novam, multò facilius explicantur.

PRIMUM, quod facilius explicatur, est: Cur non sufficiat ad Sacramentum pœnitentiæ, di-

cere solum actum internum, & efficax desiderium, sed est necesse dicere actum externum?

RESPONDET Lugo n. 66. Præceptum Confessionis non est confitendi demerita, sed peccata: Si ergo actus externus non augeat peccatum in ratione peccati, nec erit obligatio illi confitendi. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT. Tum, quia non respondet ad punctum, quare scilicet actum externum confiteri debeamus, si ille non augeat peccatum. Tum, quia facile dicerent oppositi quod actus externus solus, non sit peccatum, sed conjunctus interno, addat malitiam. Tum quia, ut addit Ripalda etiam demerita subdantur clavis: quia non solum absolvimur à culpa, sed etiam à poenâ.

RESPONDET 2. Idem. Quod eodem modo esset obligatio confitendi effectum secutum ex peccato, si actus externus superaddit malitiam. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT, quia concedit sequelam Ripaldæ n. 62. *Sed aliter*

RESPONDETUR 3. Ex eo actum externum confitendum esse: quia habet derivatam malitiam ab actu interno præsentis formaliter vel virtualiter, & sicut iusta est causa confitendi novitas malitiæ: Ita iusta erit causa confitendi malitiæ derivatio, accedente præcipue Institutoris Christimente: quam nobis doctrina Ecclesiæ applicuit.

SECUNDUM, quod facilius in hac sententia explicatur, est; Quare desideranti efficaciter Martyrium neget Deus præmium speciale Martyris.

RESPONDET Lugo. Martyrium consummatum ex peculiari privilegio adferre augmentum, vel etiam infusionem primam gratiæ. Unde sicut confert justificationem, non est mirum, quod Deus voluerit etiam illi conferre laureolam accidentalem, ex opere operato, ultra dignitatem operis, præcipue quia illa laureola non est pars præmii condigna: Nam totus valor refertur ad gratiam & gloriam, sed est præmium quoddam correspondens merito congruo, quod præmium potuit Deus velle dare, quando ponitur actio externa, saltem ex gratitudine. *Hæc explicatio*

NON SATISFACIT. Tum, quia in ordine ad gratitudinem, actus externus martyrii, augeat aliquid. Ergo & in ordine ad meritum augebit valorem. Tum, quia vel datum est actui externo hoc privilegium ex mera gratiâ: vel certe ex exigentia objecti? non primum: quæ enim huius ratio? Communisque fidelium apprehensio, advertit in actu externo martyrii, eam proportionem ad aureolam, quam non dicit osculum terræ. Si autem dicatur secundum? Ergo apparet in actu externo, haberi aliquid meritum specialis præmii, quod negatur, posito so-

lo actu interno moriendi, qui id sit, si nihil actus externus superaddit bonitatis? Tum, quia concessio, quod illud meritum aureolæ per actum externum, sit meritum de congruo, non debet inde inferri: quod non augeat meritum, sed potius oppositum, quamvis illud meritum, non sit de condigno. Tum, quia non apparet, cur ex eo quod illud meritum, sit de congruo aureolæ, deiciatur actio externa à ratione meriti: Nam vel ex eo deicitur, quia nullum est meritum de condigno ad finalem perseverantiam: & ex hoc fundamento nihil concluditur: quia etiam actus interni, de condigno, non merentur finalem perseverantiam: & tamen illis tribuitur perfecta formalitas meriti: Vel ex eo deiceretur actio externa à ratione meriti de condigno: quia non fieret in gratia præhabita? sed id non convincit: sæpe enim præhabetur; & sicut actus interni, qui sunt merita non nisi de congruo, verè sunt merita, habentque suam bonitatem; ita poterunt habere eandem etiam actus externi. Tum, quia ut urget Ripalda: Meritum congruum donorum accidentalium, vel non est dividuum à merito gratiæ: quia Deus non accipiat aliquas actiones ad accidentaria præmia, nisi simul ad promerendam gratiam: Si autem est dividuum, ex eo esset dividuum, quia valor est exiguus actionis, qui non sufficit æquare magnitudinem præmii substantialis: ex quo ipso sequitur, quod competat actui externo ratio meriti.

RESPONDETUR aliter. Quod scilicet actio externa martyrii, habeat in se rationem derivatam bonitatis, cui non nisi ita derivatæ, decrevit Deus se daturum præmium, licet non habeat primariam rationem meriti.

TERTIUM, quod facilius in hac materia explicatur, est: Cur Deus in decernenda gloria Prædestinatis, non attenderit ad prævisionem solius interni desiderii ad moriendum, quod habuit Christus, sed ad prævisionem ipsius actus externi mortis obitæ; ad quam eternitatem, cur attenderetur si non augeat meritum?

RESPONDET Lugo, Deum expectasse mortem ipsam Christi; quia usque ad illam duravit meritum actuale ipsius Christi, cum usque ad ultimum illud instans, semper meruerit per actus internos; voluit autem Deus, salutem nostram per omnia merita Christum obtinere; & quamvis non durasset meritum usque ad ultimum instans, sufficit durasse satisfactionem, quam augeat actio externa. *Hæc Responsio*

NON SATISFACIT. Tum, quia si actio externa augeatur satisfactio. E. augeatur & meritum. Tum, quia videtur ab omnibus supponi quod nulla fuerit actio Christi satisfactiva, quia fuerit meritoria. Tum, quia hoc ipsum est arbitrarium, dicere, quod expectavit Deus non positionem actus externi, sed solos internos. *Hinc aliter*

RESPON-

RESPONDETUR. Quòd scilicet externa passio Christi habuerit etiam derivatam bonitatem, & hanc fuisse expectatam.

QUINTUM ARGUMENTUM est ab Auctoritate: nam Aug. 3. Doctrin. 15. dicit, malà voluntate quisque miser efficitur, sed inferior potestatem, quā desiderium malæ voluntatis impletur.

RESPONDETUR. Hic Augustinum nihil agere de actu externo, esseque hunc sensum didici: miseri quidem sumus actu peccando, sed in hoc peccato condistinguendo desiderium peccandi, & ipsum actuale peccatum, deterius est & magis completum, ipsum peccatum actuale.

RESPONDETUR alii, quod actione externa, inferior homo reddatur occasionaliter, ut frequentius efficaciusque velit malum.

Recurrendo ad dicta: Dicit potest miseriorem hominem reddi actione externā tanquam derivatam malitiam participante.

Opponit insuper sibi Arriaga, sequi ex opposita sententia, quòd qui vellet dare quantum est ex se infinitam elemosynam, mereretur infinitum primum. Sed hoc Argumentum etiam opposito solvendum, quia nemo negat, actum internum esse meritum: cur ergo pro illo appetitum non dabitur infinitum primum? Dicitur negatur sequi. Ratio, ut meritum sit infinitum, non sufficit ut terminetur ad aliquid infinitum: Nam hoc facit illud meritum esse non nisi extrinsece infinitum, sed est necesse ut illud meritum in entitate sit infinitum, idque ratione adveniente infinitæ, voluntarii infiniti &c. quod quia illi actioni non competit, fit, ut illa non sit infinita.

DIFFICULTAS II.

Argumenta opposita partis, & Decisio Difficultatis.

PRIMA RATIO est ab Auctoritate.

AUCTORITAS I. est S. Paul. 2. ad Corinth. 8. *Quemadmodum promptus est animus voluntarius sit & perficiendi ex eo quod habetis. Si enim voluntas prompta est secundum id quod habet, acceptabit: non secundum id, quod non habet.*

RESPONDETUR ex Vasqu. & Arriaga, hanc Auctoritatem non esse ad propositum. Neque enim Apostolus mentionem illic ullam facit de æqualitate actuum, quoad intensiorem, vel quoad id, quod illa voluntas tanquam obiectum appetit. Fortè etiam loquitur illic Apostolus exhortando illos ad collationem elemosynarum indigentibus, quæ sola juvat eos, non actus internus: estque pauperibus accepta, secundum quod prodit in actum externum. Aliam explicationem adfert Arriaga, ut scilicet darent elemosynam: quia illa etiam minor, ob bonum animi & ob difficultates, tam accepta est Deo, quam alia longè major in Divite.

AUCTORITAS 2. est S. August. qui lib. 1. de Lib. Arbitr. cap. 3. docet; *Eum, qui vult, sed non potest abuti aliena uxore; non minus esse reum, quam si de facto abuteretur.* Unde etiam & Gregor. Hom. 5. in Evang. dicit de Deo: *Cor namque non substantiam pensat.*

RESPONDERI potest. Quòd hinc loquatur Aug. de voluntatibus inter se comparatis, & dicat: Si sit voluntas unius abutendi aliena sine effectu, & voluntas alius cum effectu; hæ voluntates si inter se comparentur, non minus est una peccaminosa quam alia ob æqualem primitivam malitiam. Sed non negat Aug. derivatam malitiam actui externo.

AUCTORITAS 3. est S. Leonis Ser. 40. de Junio 10. mensis. *Subinde æquatur merito, qui distat impendio: quia potest par esse animus, ubi dispar est census.*

RESPONDETUR eadem, ut ante, Responsione.

Quando autem universaliter dicunt PP. Voluntatem stare pro facto; Respondet Ripalda disp. 68. n. 34. in primis retorquendo Argumentum: Nam desiderium operis interni omnium confessione pro opere completo non reputatur: neque enim desiderantes merita Beatissimæ, habent merita ejusdem. Deinde dicit, voluntatem apud Deum pro facto reputari, quia scilicet Deus in ordine ad pœnas & primum non æstimat præcisè actiones externas, ut homines solent, sed potissimum attendit ad interiora. Vel voluntas pro facto reputatur, hoc sensu; ut si impediatur voluntas ab actu externo, non imputetur illi in pœnam, negatio actus externi, cum tamen inter homines, impeditio ne aliquis actu externo v. g. militet, dejiciat hominem ab habendo stipendio.

RATIO 2. est. Difficile & durum videtur, quod ex duobus volentibus efficaciter occidere, alter mereatur apud Deum majorem pœnam, præcisè propter actum externum; cum sint omnino æquales in affectu & peccato interno: & tamen PP. dicunt juxta mensuram malitiæ & culpæ, futuram pœnam.

RESPONDET Ripalda cum æquali culpa cæteris paribus absurdam esse inæqualitatem pœnarum, secus cæteris imparibus. Quia verò actio externa addit aliquid supra internam; ratione hujus magis punitur.

Conformiter ad dicta concedendum est; esse illic æqualitatem in primitiva malitia, sed in derivata, esse excessum, ratione externi actus qui magis punitur.

INSTAT Lugo, quòd in Sententia Ripaldæ major peccator sæpè mitius puniretur quam qui minus peccasset, quia fieri posset, ut cum minori malitia interna ponatur actum externum, & alter sine actu externo, graviora peccata committeret.

h 2 RESPON-